

MARKAZIY OSIYO DAVLATLARIDA TURIZM RIVOJLANISHINING TAHLILI

Ro'ziyev B. A.

"Turizm va marketing" kafedrasi o'qituvchisi, QarshiDU

ARTICLE INFO.

Kalit so'zlar:

Turizm, pandemiya, strategiya, rivojlanish, iqtisodiy o'sish.

Annotatsiya

Markaziy Osiyo mintaqasi keng qamrovli tarixiy va madaniy merosga, o'ziga xos oshxona va mahalliy an'analarga, boy va o'rganilmagan shaharlar tarmog'iga va milliy chegaralardan oshib ketadigan noyob tabiiy resurslarga ega.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2022 LWAB.

Kirish. 2019-yilda Markaziy Osiyo davlatlari CARECda ishtirok etadibitta, 424 million mahalliy sayyoh va 41 million xorijiy sayyohni qabul qildi. Mahalliy sayyohlar va qo'shni mamlakatlardan tashrif buyuruvchilar mintaqada asosan ish maqsadlarida, do'stlari va qarindoshlarini ko'rish uchun, ayniqsa, 2-3 kunlik qisqa muddatli sayohatlarda sayohat qilishadi. Uzoq mamlakatlardan kelgan xorijlik sayyohlarni birinchi navbatda madaniyat va din, keyin esa tabiat, sarguzasht va biznes jalb qiladi.

Markaziy Osiyo davlatlarining madaniy merosi Markaziy Osiyoning turli mamlakatlarini bog'laydigan madaniy bazaviy sayohatlar uchun noyob imkoniyatlarni taqdim etadi. Eslatib o'tamiz, 2019-yilda islom, ziyorat turizmi bozori 175 milliard AQSH dollarini (Haj va Umradan tashqari) tashkil etgan bo'lib, shundan Markaziy Osiyoning kichik ulushi – 7 foizi, asosan, O'zbekiston va Ozarbayjonda jamlangan.

2020-yil boshida COVID-19 ning global tarqalishi nafaqat Markaziy Osiyo mintaqasida, balki butun dunyoda turizm sohasiga jiddiy ta'sir ko'rsatdi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Jahon sayyohlik tashkiloti (UNWTO) ma'lumotlariga ko'ra, 2020-yilda xalqaro turistlar kelishining umumiy qisqarishi sayohat cheklovlari qachon bekor qilinganiga qarab 58% dan 78% gacha bo'lgan. Bu 910 trillion dollardan 1,2 trillion dollargacha bo'lgan turizm eksporti daromadlarini yo'qotishiga olib kelishi va turizm sanoatida 120 milliongacha ish o'ri bilan tahdid qilishi mumkin.

Kutilganidek, ichki va mintaqalararo turizm xalqaro turizmga qaraganda tezroq tiklandi. Global COVID-19 pandemiyasining jiddiy ta'siriga qaramay, turizm sohasida, ayniqsa qisqa muddatda yangi naqsh va tendentsiyalarni yaratdi. Bular qatoriga ichki va mintaqaviy turizmning o'sishi hamda raqamli texnologiyalardan foydalanish kiradi.

Markaziy Osiyo davlatlarining 2030-yilgacha ishlab chiqilgan mintaqaviy turizm strategiyalari sayohatchilarning yaqinroq, xavfsizroq va kamroq gavjum yoʻnalishlarga boʻlgan xohish-istaklarining oʻzgarishini bashorat qilish bilan birga, mintaqani turistik markaz sifatida rivojlantirishning uzoq muddatli rejasini taklif etadi. tashrif buyuruvchilarga koʻplab noyob taassurotlarni taklif qiladi.

Shunday qilib, ichki va mintaqalararo turizm koʻproq mashhur alternativ hisoblanadi, chunki avtomobillar va poezdlar odamlarning katta guruhlar bilan aloqa qilmaslik uchun afzal va xavfsiz transport turi hisoblanadi. Ijtimoiy uzoqlashish talablariga javob beradigan villalar, dachalar, togʻli dam olish maskanlari yoki boshqa oʻz-oʻzidan ovqatlanish joylari tiklanish davrida va undan keyin eng katta talabga ega boʻladi.

Ushbu tendensiya mintaqaviy biznes sayohatlari uchun ham ishlatilishi mumkin. Uzoq masofali havo qatnovi faqat infeksiya xavfi kamayganidan va COVID-19 pandemiyasi tibbiy nazorat ostiga olingandan soʻng tez surʼatlar bilan tiklanishi mumkin. 2019-yilda Markaziy Osiyo mintaqasiga 70 million sayyoh joʻnatilgan boʻlsa-da, atigi 41 million turistni qabul qilgan. Mintaqada xalqaro turizm (kirish va chiqish) qoʻshni mamlakatlarda, ayniqsa Rossiyada toʻplangan.

Tadqiqotning metodologiyasi va natijalari. Markaziy Osiyo mintaqasi Yevropa, Shimoliy-Sharqiy Osiyo va Yaqin Sharq kabi dunyoning bir qancha yirik iqtisodiy rayonlari orasida joylashgan. CAREC mintaqasidagi bir qancha poytaxtlar va yirik shaharlar (Olmaota, Boku, Bishkek, Xohxot, Islomobod, Karachi, Toshkent va Urumchi) yil davomida dam olish kunlari hordiq chiqarish va biznes imkoniyatlari uchun noyob salohiyatga ega. 2016 yildan buyon ushbu bozor yiliga oʻrtacha 8,3% ga oʻsdi va 2030 yilga kelib jahon turizm sektorining oʻsish surʼatlaridan yuqori boʻlishi kutilmoqda.

Xulosa. Xulosa oʻrnida shuni qayd etishimiz mumkinki, turizm sohasidagi mintaqaviy hamkorlik mamlakatlar oʻrtasidagi iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy aloqalarni mustahkamlashga, shu orqali mintaq imidjini yaxshilashga va uni xorijiy mehmonlar va sarmoyalarga yanada jozibador qilishga yordam beradi.

“Mintaqaviy tashabbuslarni bosqichma-bosqich amalga oshirish orqali CAREC 2030 turizm strategiyasi mintaqaga COVID-19 dan tiklanishiga yordam beradi va uzoq muddatda oʻzini barqaror, xavfsiz va arzon turistik yoʻnalish sifatida namoyon etadi”, dedi Osiyo taraqqiyot banki (OTB) vitse-prezidenti Shik-sin Chen.

Turizm industriyasida mintaqaviy yondashuvning rivojlanishi sayyohlik xizmatlariga talab va taklif uchun kengroq bozorni yaratadi hamda sayohatchilar va sayyohlar uchun koʻproq xilma-xillik va kengroq tajribalarni taklif etadi. Mintaqaviy hamkorlikning umumiy maqsadi Markaziy Osiyo mamlakatlari, xususan, Oʻzbekiston aholisining turmush darajasini oshirish, shuningdek, mintaqada inklyuziv iqtisodiy oʻsishni jadallashtirishdan iborat.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati

1. Turizm - mamlakat iqtisodiyotining strategik tarmogʻi. E. Gʻulomxasanov, B. Ruziyev, M. Lazizova... - scientific progress, 2022
2. Turizm va milliy iqtisodiyotda davlat imidji. B. Ruziyev, O. Shokirov, H. Daminov - scientific progress, 2022
3. Turizm da destinatsiya. E. Gʻulomxasanov, B. Ruziyev, S. Akramov - scientific progress, 2022